

Accountantsverslag

Gemeente Noordwijk
Boekjaar 2021

Aan de Gemeenteraad van de
gemeente Noordwijk
Postbus 298
2200 AG Noordwijk

Noordwijk, 21 juni 2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2021 van de gemeente Noordwijk te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2021 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

De opgestelde programmarekening legt ons inziens op een duidelijke manier verantwoording af over de ontwikkelingen in het boekjaar.

Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. S.M. Turenhout RA
Director Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Uitkomsten
jaarrekening-
controle

Rechtmatigheid

Financiële positie

Overige
onderwerpen

Bijlagen

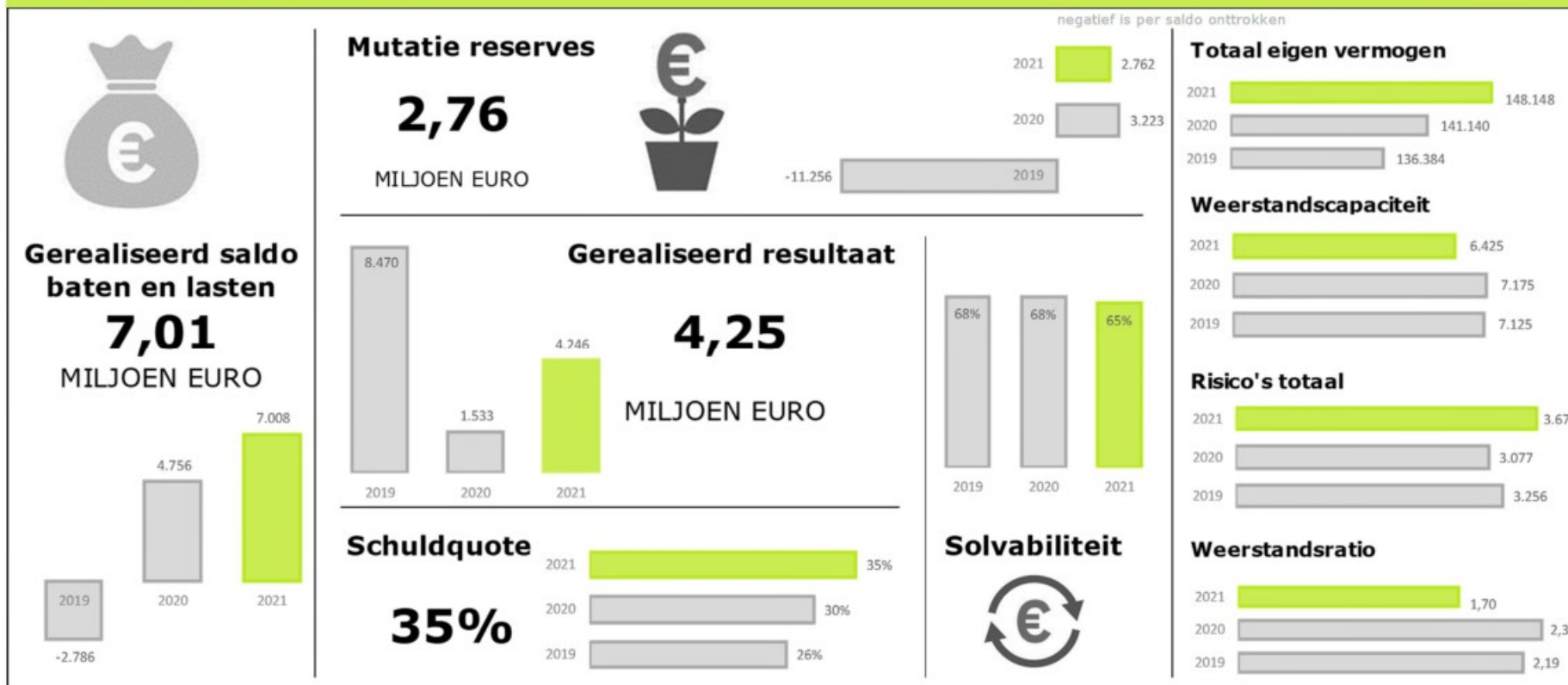
Inhoudsopgave

1. Bestuurlijke samenvatting	5
2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole	9
3. Rechtmatigheid	18
4. Financiële positie	21
5. Overige onderwerpen	25
Bijlagen	29

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2021 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle relevante opzichten nageleefd in 2021.

Covid-19: De gemeente heeft net als vorig jaar in de jaarrekening 2021 opnieuw de ontwikkelingen als gevolg van Corona toegelicht in de jaarrekening. Uit de door ons aanvullend uitgevoerde controlewerkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd. De belangrijkste werkzaamheden hebben toegezien op de verantwoording inzake de Tozo-regelingen. Deze is uitbesteed bij ISD Bollenstreek. Wij hebben een dossierreview uitgevoerd. Hieruit hebben wij voldoende zekerheid verkregen omtrent de Tozo-regeling.

Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken één ongecorrigeerde fout/onzekerheid. Wij constateren dat de overige correcties uit de controle zijn verwerkt door de gemeente. Deze ongecorrigeerde afwijking is dan ook binnen de toegestane foutenmarge.

Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole één bevinding die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren.

1. Bestuurlijke samenvatting

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.

Inzake de kosten Jeugdwet, Tozo en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente op verantwoordingen van enerzijds TWO Holland Rijnland en anderzijds ISD Bollenstreek. Uit de verantwoording van de TWO Holland Rijnland blijkt een onzekerheid van (voorlopig) 1,8% van de lasten jeugdzorg, deze onzekerheid is meegenomen in onze foutenevaluatie.

Het boekjaar 2021 sluit met een financieel resultaat van € 4,3 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Noordwijk bedraagt €148 miljoen (2020: € 141 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 57,5% (2020: 59,2%). De vermogenspositie is dan ook ruim voldoende te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit met € 6.425.000 toereikend is.

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Wel merken we op dat ten opzichte van voorgaand jaar het aantal te verantwoorden regelingen fors toe is genomen. Dit heeft een extra inspanning van zowel de organisatie als van ons gevraagd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 wel in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Noordwijk voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 31 augustus 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 1.350.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.350.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 4.050.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 67.500

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- nauwkeurigheid van de voorzieningen;
- waardering van de grondexploitaties;
- rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen;
- Covid-19 aspecten;
- WNT-verantwoording;
- onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2021 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Proces jaarrekeningcontrole

De samenwerking bij de jaarrekeningcontrole hebben wij net als voorgaande jaren als prettig ervaren. Vorig jaar hebben wij samen met de gemeente op basis van de evaluatie de aansluiting van de IV3 staat naar de financiële administratie als project aangepakt, om de jaarrekeningcontrole beter te laten verlopen. Dit project heeft een positief effect gehad op het verloop van de accountantscontrole. Ook dit jaar zullen wij weer een evaluatie plannen, om er voor te zorgen dat het controleproces ook volgend jaar efficiënt en effectief kan verlopen.

Waardering van de grondexploitaties

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de hogere mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1.000)

Ten opzichte van 31 december 2020 is de boekwaarde van de post grondexploitatie toegenomen met € 3,5 miljoen. De toename van de boekwaarde per 31 december 2021 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2021	2020
Boekwaarde per 1 januari	11.352	10.093
Investerings	3.755	4.239
Grondverkoop/bijdrage derden	-5.281	-3498
Overboekingen*	5.687	0
Tussentijdse winstneming	-310	90
Mutatie verliesvoorziening	387	430
Boekwaarde per 31 december	14.816	11.352

* Betreft de overboeking van de nieuwe grondexploitaties, vanuit de MVA, naar de voorraad.

Waardering inclusief specifieke projectrisico's

Verliesvoorziening

De verliesvoorziening is toegenomen met € 387.000. Deze mutatie komt voort uit de verliesvoorzieningen van Duineveld en Joh. van Hoornstraat e.o. Dit is een opvallende ontwikkeling, aangezien dit grondexploitaties zijn die aan het einde van de looptijd zitten. Uit de analyse van de gemeente is naar voren gekomen dat dit twee oorzaken heeft. Bij de grondexploitatie Joh. van Hoornstraat e.o. zijn er kosten verantwoord die niet in de verwachting waren opgenomen. In de grondexploitatie Duineveld waren nog te verwachten opbrengsten opgenomen die reeds waren ontvangen en zodoende dubbel in de grondexploitatie waren opgenomen. Op de grondexploitaties zijn wisselde projectleiders en planeconomen verantwoordelijk geweest. Hierdoor is overdracht van kennis over de verschillende grondexploitaties zeer belangrijk. De gemeente heeft voortbordurend op deze constatering de overige grondexploitaties gecontroleerd en is van mening dat hier geen vergelijkbare bijzonderheden aanwezig zijn. Wij hebben in onze analyse ook nadrukkelijk oog gehad voor dit type bijzonderheden bij de controle van de andere grondexploitaties. Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken. Wij adviseren het proces goed te analyseren om maatregelen in te regelen, waarmee wordt voorkomen dat hierboven genoemde late correctie door miscommunicatie zich in de toekomst opnieuw voordoen.

Tussentijdse winstneming

Er is bij de tussentijdse winstneming in totaal winst teruggenomen. Dit komt doordat er in het verleden reeds winst was genomen voor de grondexploitatie Duineveld. Het resultaat wordt nu lager ingeschat. Daarnaast is er dit jaar een positief resultaat geboekt op de grondexploitatie Restgronden Boeckhorst. Hierbij waren voor de afronding in 2021 danwel 2022 nog bedragen aan kosten verwacht. Doordat deze uiteindelijke niet volledig zijn gemaakt hebben deze geresulteerd in een aanvullende winstname. Gezien het project eind voorgaand jaar dusdanig ver in de eindfase zat, hadden wij hier reeds een betere inschatting verwacht.

Nieuwe grondexploitatie Bronsgeest

In 2021 is de grondexploitatie Bronsgeest geopend. Op basis van de door u vastgestelde grondexploitatie wordt een positief resultaat van 0,9 miljoen verwacht. In het kader van onze controlewerkzaamheden, waarbij wij zijn ondersteund door onze vastgoedspecialisten, blijkt dat deze prognose toereikend is onderbouwd. Doordat de grondexploitatie recent in ontwikkeling is genomen is er nog relatief veel sprake van een waardering die vooral is gebaseerd op algemene normbedragen. Dit brengt een hogere mate van onzekerheid in de grondexploitatie met zich mee.

In het kader van de nadere uitwerking en detaillering van het plan en het afsluiten van overeenkomsten zal de uitwerking van de grondexploitatie verder toenemen.

Waardering van de grondexploitaties

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Noordwijk gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2021	2020
Kostenstijging	●	●
Opbrengstenstijging	●	●
Rekenrente	●	●
Disconteringsvoet	●	●
Programmering	●	●
Verkoopprijzen	●	●
10-jaarstermijn	n.v.t.	n.v.t.

Legenda status:

- = evenwichtig
- = optimistisch
- = voorzichtig
- = controleverschil

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is 2,5% (2020: 1,5%) en ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

Het college rekent met de volgende opbrengstenstijging(en) 2,5% (2020: 2,5%). Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de ontwikkelingen in de markt achten wij het van belang dit goed te blijven volgen.

Rekenrente

Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 0,90% (2020: 1,00%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Noordwijk. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%). Dit percentage is door de gemeente correct toegepast, waardoor wij deze parameter kwalificeren als evenwichtig.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Noordwijk. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkoopprijzen

De verkoopprijzen voor zowel woningen als bedrijven zijn niet significant gewijzigd. Gedurende 2021 hebben voor zowel woningen als bedrijven verkopen plaatsgevonden waarbij de ingerekende prijs is gerealiseerd. Bij bijna alle grondexploitaties zijn de prijzen reeds met contracten overeengekomen. Voornamelijk bij Space Business Park en Bronsgeest dienen nog verkopen te worden gerealiseerd. Zodoende zitten hier in de overige grondexploitaties geen grote risico's meer bij de gemeente Noordwijk.

Ontwikkelingen na balansdatum

Begin 2022 zijn er, onder andere als gevolg van de oorlog in Oekraïne, ontwikkelingen op het gebied van inflatie en rentestijging. Deze ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de bouwkosten die aannemers in rekening brengen en op verkoopprijzen van koopwoningen. In de berekening van uw grondexploitaties zijn deze ontwikkelingen nog niet meegenomen omdat het ontwikkelingen na balansdatum zijn.

Wij adviseren om de impact van de risico's van begin 2022 ook voor de andere grondexploitaties, middels scenario's, in kaart te brengen zodat de mogelijke effecten op de waardering toereikend in beeld worden gebracht.

Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Noordwijk voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Jeugdwet	TWO Holland Rijnland	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Wmo	ISD Bollenstreek	Delegeren	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	ISD Bollenstreek	Delegeren	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Jeugdwet

In 2021 is de jeugdwet uitbesteed aan TWO Holland Rijnland (verder: TWO). TWO voert de inkopen uit en controleert de declaraties.

De gecontroleerde verantwoording TWO Holland Rijnland wordt naar verwachting op 30 mei 2022 uitgebracht. Bij de verantwoording wordt een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Uit de verantwoording blijkt een onzekerheid van 1,8% van de gehele verantwoording. De belangrijkste geconstateerde onzekerheden hebben betrekking op:

- ontbreken van een finale afrekening met kleine zorgaanbieders;
- ontbreken van een gecontroleerde productieverantwoording door een failliete zorgaanbieder;
- schattingsonzekerheid tot het niveau van de getroffen voorziening voor verwachte afrekeningen;
- Afwikkeling van nog te betalen posten oudere jaren.

Voor de gemeente Noordwijk betreft de onzekerheid een bedrag van circa € 125.000. Deze onzekerheid wordt opgenomen in onze foutenevaluatie.

Wmo en PGB

De Wmo-verstrekingen en de PGB's verlopen volledig via de ISD Bollenstreek.

De verantwoording van ISD Bollenstreek is op 18 mei 2022 ontvangen. Bij de jaarrekening is een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Uit de ontvangen rapportage blijkt dat de uitvoering van de regelingen rechtmatig heeft plaatsgevonden. Er zijn alleen formele onrechtmatigheden en beperkte onzekerheden geconstateerd. Deze fouten en/of onzekerheden hebben geen impact op de jaarrekening van gemeente Noordwijk.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. Uw gemeente heeft in 2021 € 2.279.613 verstrekt in het kader van de Tozo. Er zijn in 2021 597 aanvragen behandeld. Bij de controle van de Tozo is door de accountant van de ISD Bollenstreek een fout geconstateerd, deze fout in de Tozo 3-regeling heeft een effect op de verantwoording van Noordwijk van € 110.000. De afwijking is in de niet-gecorrigeerde fouten opgenomen.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw gemeente, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben door middel van dossierreview vastgesteld dat de controlerend accountant van ISD Bollenstreek de opzet, bestaan en werking van dit beleid heeft gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan, wordt naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt van de regeling. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

Covid-19

Impact Covid-19 voor de gemeente

De belangrijkste effecten van de corona-crisis voor de gemeente zijn nader toegelicht in een afzonderlijke paragraaf.

De belangrijkste impact voor de gemeente en voor onze controle is hieronder benoemd:

- Uitvoeren Tozo regeling (via uitbesteding aan ISD Bollenstreek);
- Aanvullende rijksbijdragen die zijn verstrekt in relatie tot Covid-19;
- Subsidieverantwoording door subsidie ontvangende partijen (prestatielevering);
- Onderbouwing prestatielevering zorgaanbieders;
- Risicoanalyse mogelijke Covid-19 impact op balansposities (o.a. in het kader van mogelijke oninbaarheid);
- Toelichting met betrekking tot corona in jaarverslag en jaarrekening (diverse paragrafen, met name onder weerstandsvermogen en bedrijfsvoering);
- Uitstel voor het betalen van de huur van vastgoed dat wordt verhuurd;

Uit de controle aangaande “specifieke” Covid-19 items komen de volgende bevindingen voort:

- De gemeente Noordwijk heeft de aanbeveling van de commissie BBV om een aparte paragraaf “effecten Covid-19” op te nemen overgenomen. Hierin is toereikend aandacht besteed aan de (mogelijke) Covid-19 effecten. We herkennen de genoemde zaken vanuit onze jaarrekeningcontrole 2021.
- De aard van de crisis bracht snelle besluitvorming met zich mee en door de gemeente is op periodieke basis geacteerd op de uitdagingen die vanuit Covid-19 naar voren zijn gekomen. Aangezien de rechtmatigheid van financiële transacties een belangrijk aspect van de jaarstukken en de daarin opgenomen bijlagen is, zijn de financieel relevante stukken in de jaarrekening opgenomen en toegelicht.

- Wij hebben diepgaande aanvullende controles uitgevoerd op de waardering dan wel inbaarheid van posities zoals vaste activa, vorderingen, gevormde voorzieningen, rechtmatigheid subsidieverantwoordingen, etc. Uit onze jaarrekeningcontrole 2021 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, anders dan in ons verslag gemeld. We constateren dat de gemeente zelf al aanvullende analyses had uitgevoerd en overeenkomstig heeft verwerkt (bijvoorbeeld voorziening dubieuze debiteuren).
- Ten aanzien van uw gemeentelijke gesubsidieerde instellingen zijn door het college aanvullende afspraken gemaakt over de besteding van de subsidiebijdrage in 2021 als gevolg van de beperkingen vanuit COVID-19. Wij hebben vastgesteld dat de subsidies getrouw en rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening 2021.
- Ten aanzien van het sociaal domein is dit praktisch geheel uitbesteed. Hierbij zijn aangaande de toetsing op prestatielevering bij zorgaanbieders geen bijzonderheden naar voren gekomen bij de diensten waarbij dit is uitbesteed. Gedurende de COVID-19 periode waarin niet de afgesproken zorg geleverd kon worden hebben de zorgaanbieders in afstemming met de uitbestede diensten in een vorm van “continuïteitsbijdrage” gekeken welke zorg wel geleverd kon worden en wanneer dit niet kon zijn alternatieven aangeboden. De gemeente Noordwijk is hiermee akkoord gegaan en is hierin de toetsing van de geleverde prestatie coulant mee om gegaan.
- Uit onze nadere detailcontroles en onderzoek op de Tozo op de rapportages van de accountant van ISD Bollenstreek zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Op basis van ons afsluitende overleg met de accountant van ISD Bollenstreek constateren wij dat hier toereikende aanvullende werkzaamheden op zijn verricht.

Overige bevindingen

Materiële vaste activa

Onder de materieel vaste activa zijn warme gronden opgenomen. Wij zien hier voor de jaarrekening geen directe risico's voor. Wij willen u erop wijzen dat u ervoor dient te zorgen dat deze eens in de twee jaar worden getaxeerd.

Voorzieningen

In onze controle hebben wij geconstateerd dat het verband tussen de voorziening riolering en het onderliggende GRP niet voldoende inzichtelijk is. Dit gebrek aan inzicht wordt enerzijds veroorzaakt doordat er wordt gewerkt met twee GRP's (voortkomend uit de voormalige gemeentes Noordwijk en Noordwijkerhout). Anderzijds is er onvoldoende inzicht in de besteding versus de begrote lasten voor groot onderhoud (zoals opgenomen in het GRP). Wij zouden een periodieke analyse verwachten die aangeeft hoe het uitgevoerde groot onderhoud zich verhoudt tot de begroting in combinatie met het inzicht in de actuele stand van de voorziening en waarvoor deze is gevormd.

In 2022 verlopen de huidige GRP's en is actualisatie vereist. Wij raden u dan ook aan om vanaf heden de aansluiting vanaf het begin nauwkeurig bij te houden en de wijzigingen inzichtelijk te maken. Op deze wijze is er gedurende de gehele looptijd van de plannen een goed inzicht in de aansluiting van de plannen naar de werkelijke besteding en opgebouwde voorziening.

Vennootschapsbelasting

Dit jaar is er een vaststellingsovereenkomst gesloten met de Belastingdienst. Wij hebben deze overeenkomst ingezien. In onze controle hebben wij vastgesteld dat de ontvangen berekening van de vennootschapsbelasting aansluit met de uitgangspunten zoals overeengekomen in de vaststellingsovereenkomst. De vennootschapsbelasting is nauwkeurig verantwoord in de jaarrekening.

Huuropbrengsten

In onze controle hebben wij geconstateerd dat er voor de verantwoording van de verhuuropbrengsten niet wordt gewerkt met een verhuuradministratie. De ontwikkelingen van de verkregen huuropbrengsten worden via de mutaties in het grootboek gemonitord. Voor een omzetstroom van 3 miljoen per jaar verwachten wij een deugdelijke verhuuradministratie. Wij verwachten hierbij dat er een overzicht is met de huurobjecten, waarbij een aansluiting is naar de onderliggende huurcontracten en de huurverantwoordingen per maand die hier op aansluiten. Dit overzicht ontbreekt momenteel bij de gemeente. Het risico dat de gemeente hierbij loopt is dat de verhuuropbrengsten en verhuurobjecten niet volledig worden verantwoord.

Wij hebben van u vernomen dat er in 2021-2022 reeds een start is gemaakt met de implementatie van een verhuuradministratie. Wij adviseren bovenstaande punten mee te nemen.

Investeringen De Schelft

In 2020 is een gedeelte van 'De Schelft' afgebrand. In 2021 zijn er nadere ontwikkelingen geweest, waaronder de bouw van een tijdelijke sporthal en besluitvorming over een nieuw zwembad. In het kader van de controle hebben vastgesteld dat de investeringen die zijn gedaan in tijdelijke De Schelft rechtmatig zijn.

Samenwerking Van Erk

Gedurende 2021 heeft de gemeente op meerdere momenten overleg geweest over enkele bepalende grondposities binnen de gemeente. In het kader van onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de invloed van de transactie geen directe invloed heeft op de jaarrekening van de gemeente.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2021 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen signaleerd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de minimaal gestelde eisen.
Covid-19	Uw gemeente heeft ervoor gekozen om een afzonderlijke paragraaf op te nemen waarin de impact als gevolg van Covid-19 is beschreven. Hiermee geeft u een goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenissen.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2021 geen wijzigingen voorgedaan. Dit jaar is enkel het voormalig gemeentesecretaris definitief uit dienst getreden. Dit heeft conform de voorgaand jaar gemaakte afspraken plaatsgevonden.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijken geen bijzonderheden, waarbij niet de juiste procedure is gevolgd en hebben daarom geen bedrag als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Ondanks dat wij geen bijzonderheden hebben geconstateerd, zijn er wel veel opdrachten die over de grens van Europees aanbesteden gaan, maar die om verscheidene redenen akkoord zijn bevonden. Er wordt door de gemeente in meerdere gevallen aan raamovereenkomsten gewerkt, die Europees worden aanbesteed.

Wij adviseren het college om de interne beheersing in het aanbestedingsproces verder aan te scherpen. Door meer gebruik te maken van raamcontracten kunnen de risico's die samenhangen met de aanbestedingswet verder worden ingeperkt.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2021. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren per programma op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting relatief kleine overschrijdingen. Enkel in programma 1, 5 en 9 zijn er op totaalniveau overschrijdingen geweest ten opzichte van de gewijzigde begroting. De verschillen komen grotendeels ook door onttrekkingen aan de reserve.

De grootste overschrijding zit in programma 1 en bedraagt €1,7 miljoen. Deze overschrijding wordt grotendeels (€ 1 mln) veroorzaakt door 'Onroerende zaken'. Hierbij wordt door de gemeente aangegeven dat dit niet in te schatten is aangezien het initiatief met betrekking tot het benutten van de middelen hiertoe bij de inwoners en de bedrijven ligt. Enkele voorbeelden van deze initiatieven zijn gelegen aan het Bonnekeplein en de Molenweg.

In programma 9 zitten relatief grote onder- en overschrijdingen. Als gevolg van de cyclus voor het jaarlijks actualiseren van grondexploitaties komen de baten en lasten die hiermee samenhangen pas bij de jaarrekening tot uitdrukking.

De overschrijdingen in de overige programma's worden door meerdere kleine overschrijdingen veroorzaakt.

Wij adviseren de gemeente na het opstellen van de jaarrekening intern de overschrijdingen te evalueren. Dit om grote afwijkingen tijdig te evalueren om te bespreken of dit volgend jaar voorkomen kan worden.

Rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoterde kredieten. Zodoende heeft dit geen gevolgen voor onze controle.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Vershil
Dotaties	17.323	17.350	-27
Onttrekkingen	23.892	14.590	-9.301
Saldo mutaties in de reserves	6.568	-2.760	-9.329

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen. De afwijkingen zijn met name gelegen in de afwikkeling van de resultaten op programma 1, 4, 6, 8 en programma 9. Deze afwijkingen zijn afdoende toegelicht in de jaarrekening.

Financiering

In 2021 heeft uw gemeente een nieuwe langlopende lening met een omvang van 30 miljoen euro afgesloten. Wij hebben de aansluiting naar de leningsovereenkomst gemaakt. Hierbij hebben wij vastgesteld dat dit deze overeenkomst nauwkeurig in de jaarrekening is verwerkt.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Noordwijk zich aan de wettelijke normen heeft gehouden. Dit is toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

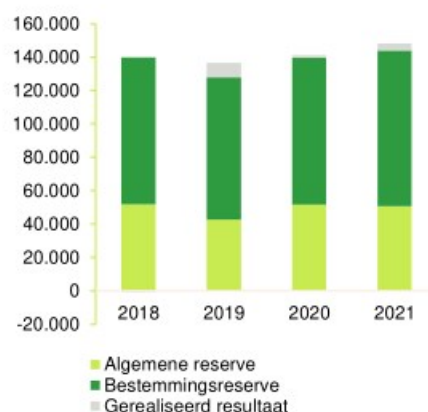
Financiële positie

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3.1 Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2021 volgens de jaarrekening €148 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van €148 miljoen is €51 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 1 miljoen. Per saldo is gedurende 2021 €7 miljoen toegevoegd aan de reserves. Deze dotatie (ten laste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 4.2 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 4.2 miljoen.

3.2 Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 4.2 miljoen positief. In de begroting (na wijzigingen) was rekening gehouden met een resultaat van nihil.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vanaf pagina 171 in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

3. Financiële positie

3.3 Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen(in%)	Gemeente		Landelijk	
	2021	2020	2021	2020
Netto schuldquote	35,3	29,7	73	49
Netto schuldquote gecorrigeerd	23,6	21,2	67	42
Solvabiliteit	57,5	59,2	31	35
Grondexploitaties	12,9	8,9	8,5	8,5
Belastingcapaciteit	112,2	112,2	105	103
Structurele exploitatieruimte	6,7	1,8	0,6	2,1

Het kengetal schuldquote is licht gedaald in 2021 (van 29,7 % naar 35,3%). Ondanks de lichte daling wordt er ruim binnen de gestelde eisen van de VNG gebleven.

De solvabiliteit is licht gedaald van 59,2% naar 57,5% in 2021. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. Zoals vorig jaar opgemerkt constateren we dat de solvabiliteit ruim voldoende is.

Belastingcapaciteit: de lastendruk op de gemeente Noordwijk ten opzichte van het landelijk gemiddeld bedraagt 112,2%. De woonlasten in Noordwijk liggen hiermee hoger dan het landelijk gemiddelde. Deze zijn in 2021 gelijk gebleven. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'.

Het kengetal voor de grondexploitaties is in 2021 toegenomen. Deze toename vloeit voornamelijk voort uit het in exploitatie nemen van de grondexploitatie Bronsgeest. Op basis van het kengetal blijkt dat het risicoprofiel voor de gemeente hoger ligt dan het gemiddelde landelijke.

Op basis van het kengetal "structurele exploitatieruimte" blijkt dat er voldoende structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

3. Financiële positie

3.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "Ruim voldoende".

(x € 1.000)	2021	2020	2019
Weerstandscapaciteit	€ 6.425	€ 7.175	€ 7.175
Risico's	€ 3.673	€ 3.077	€ 3.256
Weerstandsratio	1.7	2.3	1.2

Weerstandsratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Overige onderwerpen

5. Overige onderwerpen

Fraude en continuïteit in de controleverklaring

Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022.

Omdat binnen de publieke sector het begrip continuïteit minder relevant is, zijn de stakeholders nog in overleg hoe de accountant hier voor de publieke sector invulling aan gaat geven. Ten aanzien van de fraudecasuïstiek zou idealiter de nieuwe sectie in de controleverklaring moeten aansluiten op de frauderisico-analyse opgesteld door het college, dan wel de toelichting van het college op eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het college van burgemeester en wethouders met ingang van 2022 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als gemeente is het van belang om:

- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);
- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Bij de gemeenten die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. De intentie van de wetswijziging is om de gemeentelijke organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het college. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. Wij adviseren u tijdig de werkzaamheden op te starten, niet alleen de controle, maar juist ook de versterking van de interne beheersing. Hoewel alleen financiële rechtmatigheid nu een wettelijke borging kent, is bovenstaand framework ook goed toe te passen bij o.a. doelmatigheid, doeltreffendheid, niet-financiële rechtmatigheid, fiscaliteit en IT.

De gemeente heeft samen met onze specialisten op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording reeds stappen ondernomen. Wij hebben hierover reeds in de managementletter de nodige bevindingen gerapporteerd.

5. Overige onderwerpen

Environmental Social and Governance rapportage

In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als gemeente gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de gemeente is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI's en dashboarding.

Wij constateren dat de gemeente bijvoorbeeld in de planvorming voor de grondexploitaties in belangrijke mate de duurzaamheidsdoelstellingen reeds verwerkt. Daarnaast hebben wij ook in meerdere besprekingen met de gemeente naar voren horen komen wat voor de gemeente het belang voor ESG is. Zo hebben wij bijvoorbeeld in het gesprek met de voorziening riolering vernomen dat de gemeente het belang van EGS in haar plannen meeneemt.

Btw-besparende schoolconstructies

De Hoge Raad heeft op 4 februari 2022 geoordeeld dat een gemeente bij de levering van een nieuw schoolgebouw aan een scholenstichting als btw-ondernemer handelt (i.e. een economische activiteit verricht), ondanks dat de levering plaatsvindt tegen een niet-kostendekkende vergoeding. De Hoge Raad merkt namelijk op dat algemeen bekend is dat gemeenten werkzaamheden met betrekking tot onroerende zaken verrichten en dat zij in dit kader worden aangemerkt als ondernemer in de zin van de btw. Dat in bepaalde situaties geen kostendekkende vergoeding wordt bedongen, doet niet af aan het btw-ondernemerschap. Ondanks dat de Belastingdienst de schoolconstructies met diverse middelen actief bestrijdt, blijkt uit deze zaak dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden de btw op de bouwkosten van schoolgebouwen in aftrek kunnen brengen.

5. Overige onderwerpen

Soft controls

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:

'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingen inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: 'zo doen we dat hier'. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico's vergeleken met organisaties die dat niet doen. Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit drie invalshoeken:

1. verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een gemeente centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico's.
4. Organisatie en besturing: het besef dat alle organisatieonderdelen goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

In de management letter die wij reeds hebben uitgebracht hebben wij over de interne beheersing van de gemeente Noordwijk gerapporteerd. Hierbij hebben enkele aanbevelingen gedaan. Echter is het totaalbeeld dat de interne beheersing binnen de gemeente Noordwijk goed is ingeregeld. Zodoende zijn wij van mening dat bovenstaande goed op orde is binnen de gemeente. Wel begrijpen wij dit jaar uit de controle dat er relatief veel verloop is geweest binnen de gemeente. Aandachtspunt hierbij is dat ook de ongeschreven regels naar nieuwe medewerkers worden overgedragen.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (deel 2)	n.v.t.	n.v.t.	
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	n.v.t.	n.v.t.	
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	n.v.t.	n.v.t.	
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	n.v.t.	n.v.t.	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	n.v.t.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	n.v.t.	n.v.t.	
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	n.v.t.	n.v.t.	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021	n.v.t.	n.v.t.	
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020	n.v.t.	n.v.t.	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2021	n.v.t.	n.v.t.	
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2020	n.v.t.	n.v.t.	
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2021	n.v.t.	n.v.t.	
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	n.v.t.	n.v.t.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Tozo verantwoording ISD Bollenstreek	110	110
Verwerking toeristenbelasting	154	154
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	264	264
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	0	n.v.t.
Totaal	264	264

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering jeugd (ondergebracht bij TWO Holland Rijnland)	125	125
Totaal onzekerheden	125	125

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Noordwijk maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met ISD Bollenstreek en TWO Holland Rijnland ten aanzien van het sociaal domein is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben bij de accountants een review uitgevoerd op zijn werkzaamheden.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle wel gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Noordwijk hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Noordwijk betreffen:

- waardering van uw grondexploitatie;
- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van het management

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Noordwijk

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Contactgegevens

drs. Stefan Turenhout RA

Director Audit

s.turenhout@bakertilly.nl

Reinier van Haarst RA

Jr. manager audit

r.vanhaarst@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Scheveningseweg 80-82

Postbus 85745

2517 KZ Den Haag

+31 70 358 90 00

